Παραγωγή καί ἐξαγωγές ἐλαιολάδου στήν Ἑλλάδα καί ἡ ἀδικαιολόγητη ἀπουσία καλλιέργειας σόγιας

Τοῦ Δρος
κ. ΑΝ. ΚΩΝΣΤΑ
Χημικοῦ - τεχνικοῦ συμβούλου

ΟΠΩΣ εἶναι γνωστόν, αἱ λιπαραί οὐσίαι, (λάδια καί λίπη), αἱ τρωτεῖναι καί οἱ ὑδατάνθρακες ἀποτελοῦν τά βασικά στοιχεῖα τῆς διατροφῆς τοῦ ἀνθρώπου, καθώς καί ὅλων τῶν ἄλλων ζώων. Ἐδῶ θά ἀσχοληθῶμεν μόνον μέ τάς λιπαράς οὐσίας βρωσίμους καί βιομηχανικάς, μέ τήν διεθνῆ παραγωγήν καί κατανάλωσιν καί μέ τάς παρατηρουμένας τελευταίως ἐξελίξεις. Οἱ ἀναφερόμενοι ἀριθμοί προέρχονται κυρίως ἀπό στατιστικάς τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος.

Διεθνής παραγωγή

Εἰς τόν πίνακα I ἀναφέρεται ἡ παραγωγή τῶν τελευταίων ἐτῶν εἰς διαφόρους λιπαράς οὐσίας. Διά πολλά φυτικά ἔλαια παραγόμενα ἀπό ἐλαιοσπόρους οἱ ἀριθμοί δέν ἀνταποκρίνονται πρός τήν πραγματικήν παραγωγήν τοῦ ἀντιστοίχου ἔτους ἀλλά εἰς τήν ὑπολογιζομένην παραγωγήν ἀπό τούς παραχθέντας σπόρους. Ὁ ὑπολογισμός αὐτός γίνεται διεθνῶς μέ τάς ἀκολούθους ἀποδόσεις. Βαμβακέλαιον 18%, ἀραχιδέλαιον 46%, σογιέλαιον 18%, ἡλιέλαιον 35%, σησαμέλαιον 48%, ἔλαιον κόλζα 38%, κοκοφοινικέλαιον 64%, φοινικοσπορέλαιον 48%, λινέλαιον 34%, κικινέλαιον 45%.

Ἐνδιαφέρον παρουσιάζει ἡ κατανομή τῆς παραγωγῆς κατά τόπους ὅπως φαίνεται εἰς τόν πίνακα II.

Ἡ κατανάλωσις τῶν λιπαρῶν οὐσιῶν

Εἶναι φανερόν ἀπό τόν πίνακα II, πόσον ἄνισος εἶναι ἡ κατανομή τῆς παραγωγῆς εἰς τάς διαφόρους χώρας καί τάς διαφόρους περιοχάς τῆς γῆς. Μέρος τῆς ἀνισότητος αὐτῆς καλύπτεται ἀπό ἐξαγωγάς τῶν παραγωγικῶν χωρῶν. Μίαν γενικήν εἰκόνα τῶν χωρῶν ἐξαγωγῆς καί τοῦ εἴδους τῶν ἐξαγομένων λιπαρῶν οὐσιῶν δίδουν οἱ δύο ἑπόμενοι πίνακες. Εἰς τούς πίνακας ἀναφέρεται ἡ διακύμανσις τῶν ἐξαγωγῶν κατά τά τελευταῖα τέσσαρα ἔτη, εἰς χιλιάδας τόννους λιπαρῶν οὐσιῶν. Οἱ ἀριθμοί ἀναφέρονται εἴτε εἰς ἕτοιμα ἔλαια εἴτε εἰς ἔλαια περιεχόμενα εἰς ἐξαγομένους ἐλαιοσπόρους ἡ περιεκτικότης τῶν ὁποίων ὑπολογίζεται μέ τάς ἀναφερθείσας ἤδη ἀποδόσεις.

Εἰς τάς ἐξαγωγάς τῶν Η.Π.Α. περιλαμβάνονται καί δωρεαί πρός διαφόρους χώρας, κυμαινόμεναι μεταξύ 60 καί 100 χιλ. τόννων. Αἱ δωρεαί αὐταί ἀποτελοῦνται κυρίως ἀπό σογιέλαιον. Ἀπό λεπτομερεστέραν ἐξέτασιν τῶν ἐξελίξεων τῶν διαφόρων χωρῶν φαίνεται ὅτι αἱ ἐξαγωγαί τῶν Η.Π.Α., τοῦ Καναδᾶ καί τῶν ἄλλων χωρῶν τῆς Ἀμερικῆς καθώς καί διαφόρων χωρῶν τῆς Ἀνατολικῆς Ἀσίας παρουσιάζουν μίαν συνεχῆ αὔξησιν ἐνῶ αἱ χῶραι τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης, διάφοροι ἀναπτυσσόμεναι χῶραι τῆς Ἀφρικῆς καί ἡ Κίνα παρουσιάζουν συνεχῆ μείωσιν.

Ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον παρουσιάζει τό εἶδος τῶν ἐξαγομένων εἰς τό διεθνές ἐμπόριον λιπαρῶν οὐσιῶν. Λόγω τῆς ἀξιολόγου ἐξελίξεως τῶν ἐξαγωγῶν αὐτῶν, τάς ἀναφέρομεν ἀναλυτικῶς διά τήν τελευταίαν τετραετίαν εἰς τόν πίνακα III.

Αἱ περισσότεραι ἀπό τάς μικράς διακυμάνσεις τῶν ἐξαγωγῶν ὀφείλονται εἰς διακυμάνσεις τῶν ἐσοδειῶν, εἰς δημιουργίαν ἀποθεμάτων, εἰς διακυμάνσεις τῶν τιμῶν ἤ εἰς ἄλλους ἀστάθμητους ἐμπορικούς παράγοντας. Ἡ ἐλάττωσις π.χ. τῶν ἐξαγωγῶν ἀραχίδων προῆλθεν ἀπό μικράς ἐσοδείας. Σημειωτέον ὅτι ἡ Γαλλία ἐκάλυπτε ἄλλοτε τό 70% περίπου τῶν ἀναγκῶν της εἰς ἔλαια μέ ἀραχιδέλαιον, ἐνῶ σήμερον τό ποσοστόν αὐτό ἔχει πέσει εἰς τό 50% καί ἀντίστοιχος πτῶσις ἔλαβε χώραν καί εἰς τήν Ἀγγλίαν. Παραλλήλως μεσολαβοῦν καί ἀναπτύξεις εἰς ἄλλας χώρας νέων καλλιεργειῶν π.χ. ἡ καλλιέργεια τοῦ κόλζα εἰς τόν Καναδᾶν ἐμφανίζει τά τελευταῖα ἔτη μίαν σημαντικήν ἀνάπτυξιν ἡ ὁποία πλησιάζει τόν πενταπλασιασμόν τῆς παραγωγῆς εἰς διάστημα 4 ἐτῶν. Ἡ καλλιέργεια αὐτή ἀναπτύσσεται καί εἰς τάς χώρας τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος καί ἡ βιομηχανική κατεργασία τοῦ κόλζα εἰς τάς χώρας τῆς Δυτ. Εὐρώπης ἔρχεται ἀμέσως μετά τήν κατεργασίαν τῆς σόγιας ἐνῶ παραλλήλως καλύπτει τά κενά πού δημιουργοῦνται ἀπό τήν ἀνάπτυξιν ἐπιτοπίου ἐλαιουργικῆς βιομηχανίας εἰς τάς Ἀφρικανικάς χώρας. Κάτι ἀνάλογον συμβαίνει καί εἰς τάς Φιλιππίνας τῶν ὁποίων αἱ ἐξαγωγαί εἰς κοκοφοίνικας ἔπεσαν κατά τό 1970 εἰς 420.000 τόννους ἔναντι 920.000 τόννων τοῦ 1966 ἐνῶ ἀντιστοίχως ηὐξήθη ἡ ἐξαγωγή ἑτοίμου κοκοφοινικελαίου.

Τό 40 — 45% τῶν ἐξαγωγῶν βουτύρου προέρχεται ἀπό τήν Νέαν Ζηλανδίαν καί τήν Αὐστραλίαν καί ἀκολουθοῦν ἡ Δανία, ἡ Γαλλία, ἡ Ὁλλανδία κλπ. Ἀντιθέτως τά 60 — 65% τῶν ἐξαγωγῶν βοείου καί χοιρείου λίπους προέρχονται ἀπό τάς Ἡνωμένας Πολιτείας Ἀμερικῆς, ἐνῶ αἱ ἄλλαι χῶραι ἐξάγουν πολύ μικρότερα ποσά.

Τῶν ἰχθυελαίων ἡ ἐξαγωγή κυμαίνεται μεταξύ ὡρισμένων ὁρίων, ἀλλά τῶν φαλαινελαίων παρουσιάζει συνεχῆ πτῶσιν, ὀφειλομένην εἰς τάς ἐξαγωγάς τῶν ἀναπτυσσόμενα χωρῶν καί τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς ἀλιείας τῶν φαλαινῶν.

ΠΙΝΑΚΑΣ I
Ἐτησία παραγωγή (εἰς χιλιάδας τόννους)

	1967	1968	1969	1970
ΕΛΑΙΑ ΒΡΩΣΙΜΑ				
Σογιέλαιον	5.520	5.640	6.090	7.400
Ἡλιέλαιον	3.280	3.420	3.400	3.360
Ἀραχιδέλαιον	3.020	3.200	2.780	2.980
Βαμβακέλαιον	2.260	2.260	2.460	2.360
Κραμβέλαιον (κόλζα)	1.620	1.780	1.660	1.810
Ἐλαιόλαδον	1.400	1.470	1.580	1.360
[illegible]	550	590	550	590
Ἀραβοσιτέλαιον	290	300	300	300
Διάφορα	250	220	200	200
Διάφορα φοινικέλαια	3.740	3.970	3.910	4.070
	21.930	22.850	22.930	24.430
ΕΛΑΙΑ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ				
Λινέλαιον, κικινέλαιον κλπ.	1.860	1.790	1.870	1.940
ΖΩΙΚΑ ΛΙΠΗ				
Βούτυρον (λιπαραί οὐσίαι)	5.100	5.200	5.060	4.980
Χοίρειον λῖπος	3.990	3.990	3.910	4.080
Βόειον λῖπος	4.800	4.950	5.060	5.290
	13.890	11.140	14.030	14.350
ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΖΩΩΝ				
Φαλαινέλαιον	250	220	210	210
Ἰχθυέλαιον	1.130	1.100	900	990
	1.380	1.320	1.110	1.200
Διεθνές σύνολον	39.070	40.100	39.930	41.910

ΠΙΝΑΚΑΣ II
Κατανομή τῆς παραγωγῆς (εἰς χιλ. τόννους)

	1967	1968	1969	1970
Χῶραι Δυτικῆς Εὐρώπης	5.230	5.500	5.350	5.300
Χῶραι Ἀνατολικῆς Εὐρώπης	2.080	2.190	2.140	2.170
Σοβιετική Ρωσία	5.390	5.450	5.320	5.240
Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι	9.080	9.210	9.530	10.770
Ὑπόλοιπος Ἀμερική	4.160	4.040	4.210	4.700
Ἀφρική	3.200	3.200	3.180	3.150
Ἰνδία καί Πακιστάν	2.750	3.250	2.890	3.100
Κίνα	2.970	2.910	2.830	2.930
Ὑπόλοιπος Ἀσία	3.310	3.460	3.480	3.580
Αὐστραλία καί Ὠκεανία	900	890	1.000	970
Διεθνές σύνολον	39.070	40.100	39.930	41.910

Ἐξαγωγαί λιπαρῶν οὐσιῶν κατά χώρας

	Διακύμανσις ἐτησίων ἐξαγωγῶν (1966 — 1970)
Χῶραι Δυτικῆς Εὐρώπης	900 — 1.000
Χῶραι Ἀνατολικῆς Εὐρώπης καί Ρωσία	820 — 1.220
Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι	3.220 — 4.460
Ὑπόλοιπος Ἀμερική	1.240 — 1.590
Ἀφρική	1.480 — 1.760
Ἰνδία καί Κεϋλάνη	90 — 140
Κίνα	140 — 290
Ὑπόλοιπος Ἀσία	1.300 — 1.530
Αὐστραλία καί Ὠκεανία	600 — 670
Φαλαινέλαι (ἀρκτικοῦ καί ἀνταρκτικοῦ)	210 — 250

ΠΙΝΑΚΑΣ III
Ἐξαγόμεναι λιπαραί οὐσίαι (εἰς χιλ. τόννους)

	1967	1968	1969	1970
Σογιέλαιον	1.990	2.010	2.090	2.960
Διάφορα φοινικέλαια	1.970	2.190	2.080	2.140
Ἀραχιδέλαιον	1.070	1.100	880	820
Ἡλιέλαιον	860	940	890	730
Λινέλαιον	430	330	410	430
Κραμβέλαιον (κόλζα)	390	420	410	490
Βαμβακέλαιον	160	180	240	280
Ἐλαιόλαδον	190	140	220	240
Κικινέλαιον καί ἄλλα φυτικά	510	590	640	600
Βόειον λῖπος	1.400	1.430	1.370	1.520
Βούτυρον (περιεχόμενα λιπαρά)	570	560	550	620
Χοίρειον λῖπος	300	330	360	350
Φαλαινέλαιον καί ἰχθυέλαιον	900	950	840	750
Σύνολον ἐξαγωγῶν	10.740	11.170	10.980	11.930

Εἰς τήν ἀνωτέρω γενικήν εἰκόνα δέν περιελάβομεν τό ἐλαιόλαδον καί τό σογιέλαιον, διότι τό μέν πρῶτον παρουσιάζει ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον δι' ἡμᾶς, ἐνῶ τό δεύτερον ἔχει μεταβάλει τήν διεθνῆ εἰκόνα τῆς οἰκονομίας τῶν λιπαρῶν οὐσιῶν.

Ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον παρουσιάζει ἐπίσης ἡ κατά κεφαλήν κατανάλωσις εἰς χιλιόγραμμα λιπαρῶν οὐσιῶν εἰς τάς χώρας τῆς Δυτ. Εὐρώπης ὅπως φαίνεται ἀπό τόν ἑπόμενον πίνακα. Εἰς τά ἀναφερόμενα ποσά περιλαμβάνονται τά φυτικά ἔλαια καί τά ζωϊκά λίπη ὑπό ὅλας τάς μορφάς τῆς καταναλώσεως.

Μέσαι κατά κεφαλήν καταναλώσεις Δυτικῆς Εὐρώπης (1970)

Βέλγιον, Λουξεμβοῦργον, Δανία, Ὁλλανδία	41 — 53 χγρ.
Νορβηγία, Ἀγγλία, Δυτική Γερμανία	31 — 40 »
Ἰταλία, Γαλλία, Σουηδία	27 — 30 »
Ἑλλάς, Ἰρλανδία	26 — 27 »
Ἱσπανία, Αὐστρία, Ἐλβετία	22 — 26 »
Ἰσλανδία, Πορτογαλία, Φινλανδία	20 — 21 »

Ὁ συνολικός πληθυσμός τῶν ἀνωτέρω χωρῶν ἀνέρχεται περίπου εἰς 335 ἑκατομμύρια. Διά νά σχηματίση κανείς μίαν εἰκόνα τοῦ πόσον χαμηλή εἶναι ἡ κατανάλωσις τῶν λιπαρῶν οὐσιῶν εἰς ὑπαναπτύκτους χώρας ἀρκεῖ νά ἀναλογισθῆ ὅτι τό σύνολον τῆς διεθνοῦς παραγωγῆς τοῦ 1970 ἀνερχόμενον εἰς 41,910 χιλ. τόννους κατενεμήθη εἰς τό σύνολον τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γῆς ἐκ 3.610 ἑκατομμυρίων δηλαδή ἡ μέση κατά κεφαλήν κατανάλωσις ἀνά τόν Κόσμον ἀνῆλθε μόλις εἰς 11,6 χγρ.

Τό ἐλαιόλαδον

Εἰς τόν ἑπόμενον πίνακα ἔχομεν περιλάβει τά κυριώτερα στατιστικά στοιχεῖα τά σχετικά μέ τήν διεθνῆ καί ἑλληνικήν θέσιν τοῦ ἐλαιολάδου διά τά 4 τελευταῖα ἔτη. Οἱ ἀριθμοί ἀναφέρονται εἰς χιλιάδας τόννους.

	1967	1968	1969	1970
Διεθνής παραγωγή	1.400	1.470	1.580	1.360
Διεθνεῖς ἐξαγωγαί	190	140	220	240
Ἑλληνική παραγωγή	180	200	160	170
Ἑλληνικαί ἐξαγωγαί	38	35	14	3

Κατά τήν τετραετίαν 1967 — 1970 τά 52% τῶν ἐξαγωγῶν ἐκαλύφθησαν ἀπό τήν Ἱσπανίαν, τά 23% ἀπό τάς πρώην γαλλικάς Κτήσεις τῆς Βορείου Ἀφρικῆς, τά 11% ἀπό τήν Ἑλλάδα, τά 5% ἀπό τήν Πορτογαλίαν καί τά ὑπόλοιπα ἀπό διαφόρους ἄλλας χώρας. Ἀπό τούς ἀριθμούς αὐτούς καταφαίνεται ὅτι αἱ ἐξαγωγαί ἐλαιολάδου αὐξάνουν συνεχῶς καί ὅτι συνεπῶς ὑπάρχουν πάντοτε δυνατότητες αὐξήσεως τῶν ἑλληνικῶν ἐξαγωγῶν. Ἡ ἐμπορία τοῦ ἐλαιολάδου δέν εἶναι ἄσχετος μέ τά σπορέλαια καί λόγω σοβαρῶν διακυμάνσεων τῶν ἐσοδειῶν αἱ παραγωγικαί χῶραι φροντίζουν νά δημιουργοῦν ἀποθέματα διά νά ἀντιμετωπίζουν τάς μικράς ἐσοδείας.

Τό ἐλαιόλαδον ἀντιπροσωπεύει περί τά 5% τῆς διεθνοῦς παραγωγῆς φυτικῶν ἐλαίων καί περί τά 4% τοῦ συνόλου τῶν λοιπῶν οὐσιῶν.

Τό σογιέλαιον

Τό χαρακτηριστικώτερον φαινόμενον τῶν τελευταίων ἐτῶν εἶναι ἡ καταπληκτική αὔξησις τῆς παραγωγῆς τοῦ σογιελαίου. Πρό εἰκοσαετίας κατειργάζοντο διεθνῶς περί τά 15 ἑκατομμύρια τόννων σόγιας, ἐνῶ τό 1970 ἔφθασαν τά 42 ἑκατομμύρια. Αἱ ἐξαγωγαί σόγιας ἀντιπροσώπευον πρό εἰκοσαετίας τό 20% τῶν διεθνῶς κινουμένων ἐλαιοσπόρων, ἐνῶ σήμερον ἀντιπροσωπεύουν τό 71%. Τά 95% περίπου τῶν ἐξαγωγῶν προέρχονται ἀπό τάς Ἡνωμένας Πολιτείας Ἀμερικῆς. Ἡ ἐτησία παραγωγή σογιελαίου ἀνῆλθε μόλις ἐτείαν ἀπό 5.520 εἰς 7.400 χιλιάδας τόννους, σημειώσασα μίαν αὔξησιν κατά 35%.

Εἰς τήν αὔξησιν τῆς παραγωγῆς σογιελαίου συνέτεινεν ἡ μεγάλη ζήτησις τοῦ σογιαλεύρου, τοῦ προερχομένου ἀπό τήν ἐκχύλισιν τῆς σόγιας, τό ὁποῖον ἀποτελεῖ μίαν τροφήν πλουσιωτάτην εἰς πρωτεῖνας καί καταλληλοτάτην ὡς κτηνοτροφήν, καταναλισκομένην εἰς μερικάς περιπτώσεις ἐν ἀναμίξει καί ὡς τροφή ἀνθρώπων. Ἀλλά ὁ κύριος καταναλωτής τοῦ σογιαλεύρου εἶναι ἡ κτηνοτροφία καί ἡ πτηνοτροφία αἱ ὁποῖαι ἐξειλίχθησαν εἰς ἀξιολόγους βιομηχανίας. Ἡ διεθνής κατανάλωσις ἀλεύρων ἀπό ἐλαιοσπόρους καί ἰχθυαλεύρων εἶναι περί τά 70 ἑκατομμύρια τόννων, ἐκ τῶν ὁποίων τά 40 — 45% εἶναι σογιάλευρον. Ἡ ἀξία τοῦ σογιαλεύρου ἀντιπροσωπεύει τό 50% τῆς ἀξίας τοῦ κατεργαζομένου σπόρου.

Ἡ κατεργασία τῆς σόγιας γίνεται, ὡς γνωστόν, μόνον δι' ἐκχυλίσεως μέ ἐλαφράν βενζίνην (ἑξάνιον) τό δέ σογιέλαιον ἀποτελεῖ, μετά τό ραφινάρισμα, ἕνα ἐξαίρετον βρώσιμον ἔλαιον. Εἰς τήν Βόρειον Ἀμερικήν τό 50% περίπου τῶν ἀναγκῶν εἰς λιπαράς οὐσίας καλύπτεται ἀπό τό σογιέλαιον, ἐνῶ διεθνῶς καλύπτει τό 18% περίπου, ἐρχόμενον εἰς τήν πρώτην γραμμήν.

Εἶναι γνωστόν ὅτι εἰς τό παρελθόν ἔγιναν εἰς τήν Ἑλλάδα δοκιμαστικαί καλλιέργειαι σόγιας μέ πολύ καλά ἀποτελέσματα καί διερωτᾶται κανείς μήπως δέν πρέπει νά διαδοθῆ καί εἰς τήν χώραν μας ἡ καλλιέργεια τοῦ πολυτίμου αὐτοῦ φυτοῦ